

Γενικές Συμβουλές επί της Εφαρμογής του ΓΚΠΠΔ

Στις 25 Μαΐου 2018 τέθηκε σε εφαρμογή σε όλα τα κράτη της Ε.Ε. ο νέος «Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Προσωπικών Δεδομένων» - Κανονισμός 2016/679 ο οποίος αφορά πρωτίστως τους επαγγελματίες υγείας (ιατρούς, οδοντιάτρους). Τα μέτρα συμμόρφωσης που υποχρεούνται να λάβουν/υλοποιήσουν για την έννομη άσκηση των επαγγελματικών τους καθηκόντων είναι συγκεκριμένα αλλά διαφέρουν στην εφαρμογή τους ανάλογα με τον όγκο των δεδομένων, το μέγεθος και τον τύπο της επιχείρησης, τους εξωτερικούς συνεργάτες και τις υπηρεσίες που προσφέρονται.

Δεδομένου ότι οι όλοι οι οδοντίατροι υποχρεούνται βάση νόμου να τηρούν αναλυτικό φάκελο ασθενούς που αναπόφευκτα περιέχει ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα, σας παραθέτουμε κάποιες **γενικές συμβουλές** για τη σωστή κατανόηση και εφαρμογή της νομοθεσίας, που ισχύουν για όλους τους τύπους οδοντιατρείων:

- **Τι συνιστά μη νόμιμη επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων που περιέχονται στο φάκελο ασθενούς;**

Οποιαδήποτε επεξεργασία, όπως συλλογή, αποθήκευση, διαβίβαση ή χορήγηση πληροφοριών για τον ασθενή του οδοντιάτρου, η οποία εκφεύγει του σκοπού της παροχής ιατρικής φροντίδας και πραγματοποιείται χωρίς τη συγκατάθεσή του για άλλο σκοπό, συνιστά παράνομη επεξεργασία προσωπικών δεδομένων. Επιπλέον, παράνομη επεξεργασία συνιστά και η επεξεργασία που πραγματοποιείται κατά παράβαση των αρχών του απορρήτου και της ασφάλειας της επεξεργασίας. Για παράδειγμα, η ανακοίνωση εκ μέρους του οδοντιάτρου σε ένα επιστημονικό συνέδριο της πάθησης του ασθενούς του, χωρίς την προηγούμενη συγκατάθεσή του, πέρα από τυχόν παραβίαση της επαγγελματικής εχεμύθειας και του οδοντιατρικού απορρήτου, συνιστά παράνομη επεξεργασία (δηλ. εξαγωγή από αρχείο και δημοσιοποίηση) προσωπικών δεδομένων. Αντίστοιχα, η φύλαξη των φακέλων των ασθενών από τον οδοντίατρο κατά τρόπο που να είναι δυνατή η πρόσβαση σε αυτούς από άλλους ασθενείς ή επισκέπτες του οδοντιάτρου (π.χ. αφύλακτη τήρηση φακέλων στην αίθουσα αναμονής του οδοντιατρείου), συνιστά παραβίαση του απορρήτου και της ασφάλειας και κατά συνέπεια παράνομη επεξεργασία προσωπικών δεδομένων.

- **Σε ένα οδοντιατρείο, εκτός από τους θεράποντες ιατρούς ποιοι δικαιούνται να έχουν πρόσβαση στον ιατρικό φάκελο του ασθενούς;**

Καταρχάς ο θεράπων ιατρός και ο ενδιαφερόμενος ασθενής. Από την πλευρά του ασθενούς, είναι δυνατόν ο τελευταίος να εξουσιοδοτήσει **συγκεκριμένο πρόσωπο** να αποκτήσει για λογαριασμό του πρόσβαση στον ιατρικό του φάκελο. Στην περίπτωση αυτή το ειδικώς εξουσιοδοτούμενο πρόσωπο έχει δικαίωμα πρόσβασης. Στην περίπτωση των ανηλίκων ασθενών, δικαίωμα πρόσβασης έχουν οι νόμιμοι αντιπρόσωποί του, δηλ. οι γονείς του.

Από την πλευρά του οδοντιάτρου, ο βοηθός ή ο γραμματέας του, που στο όνομα και για λογαριασμό του οδοντιάτρου αναλαμβάνουν μια συγκεκριμένη εργασία, έχουν και αυτοί δικαίωμα πρόσβασης στο φάκελο του ασθενούς στο πλαίσιο εκτέλεσης της συγκεκριμένης εργασίας. Τέλος, δικαίωμα πρόσβασης στον ιατρικό φάκελο του ασθενούς έχουν οι δημόσιες αρχές ή υπηρεσίες ή άλλες αρχές στις οποίες ο νόμος έχει απονεμίσει σχετική αρμοδιότητα (όπως για παράδειγμα ΔΟΥ, ΣΔΟΕ ή ΥΠΕ-ΔΥΦΚΑ).

- **Σε περίπτωση επεξεργασίας του ιατρικού φακέλου ασθενούς για σκοπούς διαφορετικούς από αυτόν για τον οποίο είχαν δοθεί στοιχεία, ποιες είναι οι προϋποθέσεις που ισχύουν;**

Η επεξεργασία που πραγματοποιείται για σκοπό πέραν του πρωταρχικού σκοπού της ιατρικής φροντίδας του συγκεκριμένου ασθενούς, θα πρέπει να πραγματοποιείται ύστερα από την προηγούμενη ενημέρωση και συγκατάθεση του ασθενούς. Επιπλέον, επειδή οι πληροφορίες σχετικά με την κατάσταση της υγείας ενός ατόμου ανήκουν στην ειδική κατηγορία των ευαίσθητων δεδομένων, θα πρέπει να ληφθεί η προηγούμενη άδεια από την Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα. Στην περίπτωση αυτή, ο οδοντίατρος υποβάλλει σχετική αίτηση στην Αρχή εξηγώντας τους λόγους για τους οποίους καθίσταται αναγκαία η συγκεκριμένη επεξεργασία και η Αρχή προβαίνει στην εξέταση της σχετικής αίτησης και τη χορήγηση, κατά περίπτωση, της εν λόγω άδειας, θέτοντας όρους για την αποτελεσματικότερη προστασία των προσωπικών δεδομένων των ασθενών. Στην Οδοντιατρική η πρακτική της χρησιμοποίησης φωτογραφιών ασθενών πριν και μετά την θεραπεία σε επιστημονικά συγγράμματα και συνέδρια, ή ακόμα και σε ιστοσελίδες οδοντιάτρων, είναι συνήθης.

- **Αποτελεί, κι αν ναι σε ποιες περιπτώσεις, η προβολή τέτοιων φωτογραφιών παραβίαση των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα;**

Για τη δημοσιοποίηση φωτογραφιών του ασθενούς σε επιστημονικά συγγράμματα και συνέδρια και για την ανάρτησή τους σε ιστοσελίδες των οδοντιάτρων, ο θεράπων οδοντίατρος θα πρέπει να ενημερώνει προηγουμένως τον ασθενή του και να λαμβάνει την γραπτή συγκατάθεσή του.

Ειδικά για την περίπτωση των επιστημονικών δημοσιεύσεων, ο Κώδικας Οδοντιατρικής Δεοντολογίας (Π.Δ. 39/2009), λαμβάνοντας υπόψη και τον νόμο για την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, προβλέπει ότι ο οδοντίατρος θα πρέπει να λαμβάνει όλα τα αναγκαία μέτρα, έτσι ώστε να μη γνωστοποιείται με οποιονδήποτε τρόπο η ταυτότητα του ασθενούς στον οποίο αφορούν τα δεδομένα. Εάν λόγω της φύσης της δημοσίευσης, είναι αναγκαία η αποκάλυψη της ταυτότητας του ασθενούς ή στοιχείων που υποδεικνύουν ή μπορούν να οδηγήσουν στην εξακρίβωση της ταυτότητάς του, απαιτείται η ειδική έγγραφη συναίνεσή του (άρθρο 12 παρ. 5 Π.Δ/τος 39/2009). Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι η Αρχή με την απόφαση 95/2002 (δημοσιευμένη στην ιστοσελίδα της Αρχής www.dpa.gr) εξέτασε το ζήτημα της δημοσίευσης από ιατρό – ενδοκρινολόγο φωτογραφιών ασθενούς, χωρίς τη συγκατάθεσή του, σε πανεπιστημιακό σύγγραμμα ως παράδειγμα για κάποια ασθένεια και έκρινε ότι η συγκεκριμένη επεξεργασία, που πραγματοποιήθηκε χωρίς να διασφαλίζεται η μη αναγνωριστικότητα του ασθενούς, συνιστά παράνομη επεξεργασία προσωπικών δεδομένων.

- **Η φωτογραφία αποτελεί «ιδιοκτησία» του ιατρού ή του ασθενούς; Τι δικαιώματα έχει ο ασθενής;**

Θα πρέπει να γίνει ο ακόλουθος διαχωρισμός:

1. Αν η λήψη φωτογραφίας του ασθενούς συνιστά ουσιώδες στοιχείο της παροχής ιατρικής φροντίδας στο συγκεκριμένο ασθενή, τότε ο θεράπων ιατρός οφείλει να την περιλάβει στο ιατρικό φάκελο του ασθενούς και η φωτογραφία αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο του φακέλου. Στην περίπτωση αυτή ο ασθενής, ασκώντας το δικαίωμα πρόσβασης στον ιατρικό του φάκελο, έχει δικαίωμα να λάβει αντίγραφο της φωτογραφίας του, όπως και κάθε άλλης πληροφορίας η οποία περιλαμβάνεται στον ιατρικό του φάκελο.
2. Αν, αντίθετα, η λήψη της φωτογραφίας του ασθενούς δεν συνδέεται με την παροχή ιατρικής φροντίδας αλλά πραγματοποιείται εξ αφορμής της ιατρικής φροντίδας π.χ. για τη δημοσιοποίηση σε επιστημονικό περιοδικό τότε ο ασθενής, πέρα από το προαναφερόμενο δικαίωμα πρόσβασης, έχει επιπλέον το δικαίωμα να ζητήσει τη διαγραφή της φωτογραφίας του από το αρχείο του οδοντιάτρου και την απαγόρευση της περαιτέρω δημοσίευσής της σε επιστημονικά περιοδικά («δικαίωμα αντίρρησης»).

- **Αν ο ασθενής επιθυμεί να διακόψει την θεραπεία του με έναν οδοντίατρο, έχει το δικαίωμα να ζητήσει από τον θεράποντα να διαγράψει τον ιατρικό του φάκελο από τα αρχεία του;**

Ο οδοντίατρος οφείλει να τηρεί τον ιατρικό φάκελο του ασθενούς για ορισμένο χρονικό διάστημα. Συγκεκριμένα, ο Κώδικας Οδοντιατρικής Δεοντολογίας προβλέπει ότι η υποχρέωση διατήρησης των οδοντιατρικών αρχείων, στα ιδιωτικά ιατρεία και τις λοιπές μονάδες πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας του ιδιωτικού τομέα, ισχύει για μία **δεκαετία** από την τελευταία επίσκεψη του ασθενούς και σε κάθε άλλη περίπτωση για μια εικοσαετία από την τελευταία επίσκεψη του ασθενούς (άρθρο 12 παρ. 4 Π.Δ/τος 39/2009). Συνεπώς, στην περίπτωση που ο ασθενής ζητεί από τον οδοντίατρό του να διαγράψει τον ιατρικό του φάκελο από τα αρχεία που τηρεί στο ιδιωτικό του ιατρείο, λόγω του ότι επιθυμεί να διακόψει τη θεραπεία του από αυτόν, τότε ο οδοντίατρος δεν υποχρεούται να ικανοποιήσει το αίτημα του ασθενούς του, αν δεν παρέλθει μια δεκαετία από την τελευταία επίσκεψή του.

- **Τι θα συμβουλεύατε έναν οδοντίατρο για την ορθή διαχείριση των φακέλων των ασθενών;**

Από σκοπιάς προστασίας προσωπικών δεδομένων βασικό μέλημα του οδοντίατρου θα πρέπει να αποτελεί η τήρηση του απορρήτου και της ασφάλειας της επεξεργασίας. Συγκεκριμένα, ο οδοντίατρος θα πρέπει να λαμβάνει όλα τα κατάλληλα οργανωτικά και τεχνικά μέτρα για την ασφάλεια των δεδομένων και την προστασία τους από τυχαία ή αθέμιτη καταστροφή, απώλεια, αλλοίωση, απαγορευμένη διάδοση ή πρόσβαση και κάθε άλλη μορφή αθέμιτης επεξεργασίας. Η λήψη των μέτρων αυτών θα πρέπει να είναι ανάλογη του είδους της επεξεργασίας, π.χ. αν πρόκειται για φυσικό ή ηλεκτρονικό αρχείο. Επίσης, ο οδοντίατρος, στην περίπτωση που χρησιμοποιεί βοηθούς ή γραμματείς, θα πρέπει να μεριμνά ώστε να επιλέγει πρόσωπα με αντίστοιχα επαγγελματικά προσόντα, που παρέχουν επαρκείς εγγυήσεις από πλευράς τεχνικών γνώσεων και προσωπικής ακεραιότητας για την τήρηση του απορρήτου.

- **Οι πολίτες ως ασθενείς πόσο συχνά προσφεύγουν στην Αρχή για την παραβίαση των ευαίσθητων προσωπικών τους δεδομένων;**

Η εμπειρία της Αρχής έχει δείξει ότι οι πολίτες, ως υποκείμενα των δεδομένων, προσφεύγουν σε αυτήν όταν διαρρηγνύεται, για οποιοδήποτε λόγο, η σχέση εμπιστοσύνης μεταξύ θεράποντος ιατρού – οδοντίατρου και ασθενούς. Τα συνήθη αιτήματα των πολιτών που τίθενται ενώπιον της Αρχής είναι: α) η άρνηση του ιατρού να χορηγήσει αντίγραφο του ιατρικού φακέλου στον ασθενή και β) η διαπίστωση ότι ο θεράπων ιατρός του προέβη σε δημοσιοποίηση στοιχείων του ιατρικού του φακέλου, χωρίς να τον έχει ενημερώσει προηγουμένως και χωρίς να έχει λάβει τη συγκατάθεσή του. Στην πρώτη περίπτωση υπογραμμίζεται ότι ο ιατρός, όπως και ο οδοντίατρος, οφείλει να ικανοποιήσει το δικαίωμα πρόσβασης του ασθενούς και να του χορηγήσει αντίγραφο του ιατρικού του φακέλου. Το δικαίωμα αυτό μάλιστα, εκτός από το άρθρο 12 του νόμου για την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, κατοχυρώνεται ρητά και στο άρθρο 12 παρ. 8 του Κώδικα Οδοντιατρικής Δεοντολογίας. Αναφορικά με την επεξεργασία των ευαίσθητων δεδομένων για σκοπούς πέραν της παροχής ιατρικής φροντίδας, ο ιατρός – οδοντίατρος θα πρέπει, αφού ενημερώσει τον ασθενή του και λάβει τη γραπτή συγκατάθεσή του, να ζητήσει την άδεια της Αρχής για την επεξεργασία των ευαίσθητων δεδομένων.

Για οποιαδήποτε άλλη συγκεκριμένη συμβουλή ή διευκρίνιση μπορείτε να απευθυνθείτε στον Υπεύθυνο Προστασίας Δεδομένων του Συλλόγου, Γιάννη Γιαγλάρα, giaglarasg@gmail.com, 6995663325.

Με εκτίμηση και υπευθυνότητα, η ομάδα Συμμόρφωσης:

Γιάννης Γκαντάρας

Γιάννης Γιαγλάρας

Γιώργος Τσούμας